דגורם ברכה לעצמו. כמה מקומות הוא בא ומברכין עליו ואע"פ שלא היו לריכים לשתייתו: רב הונא אכל תליסר ריפתי. מלפת בבלה בכסנין ולא בירך אחריו: אמר רב נחמן עדי כפנא גרסי: עדי. אלו. כלומר אלו לרעבון נאכלו ואכילה מרובה כזו לא נפטרת מברכה אלא כל שאחריה קובעין אכילתן בכך תורה אור

מעון בהמ"ז כך פירש רב אחי ורבותינו פירשו תליסר ריפתי מפת עלגו ולא בירך אחריו משום דלא שבע וקרא כתיב (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת" וכך פי' רב יהודאי בה"ג, ואינו נ"ל דליתא ליה לרב הונא והם החמירו על עצמן עד כזית ועד כביצה" (לעיל דף כ:) ולא כר"מ ולא כר' יהודה (לקמן דף מח:): לאסור מלאכול. עד שיברך בהמ"ז ויחזור ויברך על הבא לפניו דכיון דגמר אכילת שעתי' מברכה דלשונה ומסעודתיה: סלק אתמר. אם סלק הלחם וכל האוכל מעל השלחן ועדיין לא ברכו אסור לאכול: ריסתנא. אמנישטרטיו"ן: אתכא דריש גלותא סמכינן. ואין סילוקתו סלוק שדעתו אם ישלח משאתו מאת פניו אינו נאכל: הרגיל בשמן. למשוח ידיו אחר אכילה: שמן מטבכו. לעניין ברכה שאפילו גמר וסלק ולא משח ידיו, עדיין סעודה קיימת ואוכל בלא ברכה: וליתי הלכתא ככל הני שמעתתא.

[רבח] אין סיום סעודה תלוי לא בגמר ולא בסלוק ולא בשמן אלא במים אחרונים כ"ז שלא נטל מים אחרונים הוא מותר לאכול ומשנטל אסור לאכול: לנטילת ידים. דמים אחרונים, בהמ"ז, ולא יאכל כלום עד שיברך על מזונו: תכף לת"ח. המקריבו אליו ומאחרו בביתו: ברכה. בביתו: מתני' ברך על היין כו'. נוהגין היו להביא קודם אכילה כוס יין לשתות כדתניא לקמן (דף מג.) כילד סדר הסבה כו' ומביאין לפניהם פרפרות להמשיך אכילה בגון פרגיות ודגים ואח"כ מביאין השלחן ולאחר גמר סעודה יושבים ושותים ואוכלים ומה הן אוכלים פרפרות בגון ביסני דמעלו ללבא ולתמניות, והוא יין ופרפרת שלאחר המזון ושמיהם קודם בהמ"ז: מעשה קדרה. חלקא טרגים (ה) וטיסני: היו יושבים. בלא הסבה מטות שמוטים על גדיהן שמלאים על המטה ואוכלין ושותין בהסבה: כל אחד ואחד מברך לעצמו. דאין קבע סעודה בלא הסבה:

מיהו ר"י ור"ת היו אומרים שלא לברך כלל אשאר משקין הבאין בתוך הסעודה וטעמא-דפת פוטרת כל הדברים הבאים בשבילה והשתא יין פוטר כל מיני משקין לפי שעיקר משקה הוא והוא רואה לכל מיני משקין ולכך הוא העיקר והן טפלין לו לענין ברכה והלכך משקין הבאין מחמת הסעודה שבאין בשביל הפת לברות המאכל וגם מ"ש לאכילה בלא שתיה והלכך פת פוטרתן חוץ מן היין כדקאמר גמרא שעמא, ולהאי טעמא ניחא מה שאנו מברכים בפסח על החזרת "על אכילת מרור" – נגד "שהעולם מקשים למאי אין מברכין נמי "ב"פ האדמה" ב"פ האדמה דשאר ירקות אינו פוטר כדקאמרינן התם כיון דאיכא הנאה והלל אסח דעתיה אלא ווקאי טעמא הוי כיון דרחמנא קבעיה "מרור" דכתיב "על מצות ומרורים יאכלוהו" הוי כמו דברים הרגילין לבא מחמת הסעודה, דפת פוטרתן: לחמניות. פרש"י אובליא"ש ולא הבינה דא"כ אפילו לא קבע נמי (ב) לברך המוציא שהרי הוא לחם גמור שהרי נקפו טיסה! ונראה לפרש דהיינו ביל"ש מילו כי קבע סעודתיה עליה מברך עליו "המוציא" כמו בפורים, מיהו רבינו שמשון פירש דאין לברך עליו "המוציא" דהוי כמו דייסא: סלק אתמר. משמע שדרכן היה (ג) לסלק השלחן קודם בהמ"ז ולכאורה קשה למנהג שלנו שאנו מקפידים שלא לסלק הלחם קודם (ד) ושמא בימיהם נמי לא היו מסלקין השלחן מקמי המברך כי אם מלפני שאר המסובין לפי שהיו להן שלחנות קטנים וכל אחד לפני עצמו אוכל על שלחנו אבל אנו מרגילים לאכול כולנו על שלחן אחד אין נראה לסלק השלחן עד לאחר ברכת המזון: רבי זירא לא אכל • תימה (ה) לפי מה שמפרשים העולה"הב לן ונברך" אסור למשתי בלא ברכה שלפניו אמאי לא אכל לבריך עליה ולכאורה אמאי לא תבעיל שהיה בו פת והיה לריך ברכת המוציא ונט"י וטורח היה לעשות כל כך: אתבא דריש גלותא סמכינן. מי ששכח לאכול אפיקומן ואמר "הב לן ונברך" אינו היסח הדעת לאכל אחכא דרחמנא סמכינן ואם שכח ובירך ולא אכל אפיקומן מ"מ לאחזו (ו) דכל מצות לבם מצוה עשויות, והא דאמרינן* כי אמר "הב לן ונברך" אסור למשתי וכן אסורים כולן היינו דוקא כי אמר בעל הבית אבא לא אורח (וכי אסורים כולן היינו כי אמר בעה"ב אתבא דריש גלותא סמכינן. וכדרגיל לאכול מיני פירות ומביאין להם בזה אחר זה אם אומר שלריך לברך אכל אחד ואחד לפי שאינן יודעים אם יתן להם בעה"ב יותר אבל אם אינו אומר שאין לריך לברך לפי שסומכין על שלחן בעה"ב והיינו דבי ריש גלותא: תכף לנטילת ידים ברכה. והלכך כיון שנטל ידיו באחרונה לאחר סעודה אסור לאכול עד שיברך והוא הדין אם אמר הב לן ונברך" לפי' בלא נטילה*: ברך על הפת פטר את הפרפרת. נראה דמיירי בפרפרת שבתוך הסעודה דאי בפרפרת שלאחר הסעודה הא פסק רב פפא *דברים הבאים לאחר סעודה מעונין ברכה לפניהם ולאחריהם ורש"י פירש "פרפרת"=מיני דגים ופרגיות וקלא קשה ל"ל מאי קמ"ל דברך על הפרפרת דלא פטר את הפת ונראה כפירוש רש"י דפירש "דפרפרת"=פת נטמה בקטרה דלית בה חוליתא דנמאה דמברכין עליה בורא מיני מזונות והשתא ניחא דאלטריך לאשמעינן "ברך על הפרפרת לא פטר את הפת" אע"ג דהוא מין פת וכן משמע בגמרא דחשיב פרפרת *מעשה קדרה ומעשה קדרה היינו חלקא טרגים וטיסני כדאמרינן לעיל (לז.): הסבו אחד מברך לכולן. ואנו אין לנו הסבה אלא בפת בלבד ופת מהני אפי' בלא הסבה דדוקא לדידהו שהיו אוכלים בהסבה היו לריכים הסבה אלא יש"כ אלו הוי קביעות לנו כהסבה דידהו שהם היו רגילים כל אחד להסב על ממטו ועל שלחנו אבל עכשיו כולנו אוכלים על שלחן אחד וכשאנו אוכלין יחד היינו קביעותינו והכא דקאמר "הו יושבין וכו' בגמרא משמע דמיירי בין בברכת המוציא בין בברכת המזון: בהבמ"ז כעובדא דתלמידי דרב בברכת המוציא מהיא דפליגי ביין אי בעי הסבה, ומיהו בני אדם האוכלים בדרך והולכים ולא יסבו, כל אחד מברך לעצמו, וא"ת מאי שנא דבמוגמר אפילו לא הסבו אחד מברך לכולם? בירושלמי פריך ומשני משום דבמוגמר כולם נהנים ביחד אבל אכילה ושתיה אינה באה אלא לזה אחר זה: אע"פ

נ"ל תוי' כ"ב קלנ: ד"ה פוליתא ופי' רש"י ופוס' שנת קיט. ד"ה תליסר]

נוסח אחר ראיתי מאמר מלכי ארץ ומלכי ארץ ורבנם הגאונים רב נסים גאון שלש תכיפות הן תכף לסמיכה שחיטה. חיב לברך בתלמוד ארץ ישראל ברה"מ בפ' מאימתי קורין אבר תכף לסמיכה שחיטה דכתיב (ויקרא ז) ופסח ושחט. תכף לנטילת ידים ברכה [שנאמר] (תהלים קלד) שאו ידכם קדש וברכו את ה'. תכף לגאולה תפלה שנאמר (שם יט) יהיו לרצון אמרי פי מה כתיב בחריה יענך ה' ביום צרה ובגמ' דפ"ב דשחיטת קדשים (דף ג) אמרי תכף לסמיכה שחיטה דאורייתא: נוסח מאימתי מברכין ברכת מזון ר"ל ידיו בקרא ובגמ' סוטה הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מעשה קדרה הלקא טרגים. כ"כ ע"ל דף לז ע"א: (ב) תוס' ד"ה לחמניות וכו' לא קבע נמי צריך לברך וכו' שהרי תתלגא וסופו עיסה: (ג) ד"ה סילוקו וכו' משמע מדקאמר כ"כ סיומא מדקאמר לברכו דשליף תכף וכו': (ד) בא"ד הלחם קודם. כ"כ כלומר ולמה לא מסלקין גם השלחן: (ה) ד"ה רבי זירא וכו' תימה. כ"כ וכ"כ התוספות פרק כסוי הדם סוף דף (סוטה) ד"ה אתכא דריש גלותא וכו' ח"ל לחזור לאכול דכל: הבא לאחר האחרון

[ועיין תוס' סוטה לט. ד"ה כל כמן]

גליון השס"ם

גמ' אלא מי הא דאר"ח בריתי. עי' ברמב"ן במלחמות פ"ב דשבת בד"ה ומוד כתב הרי"ף הא דרב גידל: גמ' אלא תכיפות הן. עי' לקמן דף כ"ב ע"ב תוס' ד"ה תכף: רש"י ד"ה לנטילת ידים דמים אחרונים. כך מבואר בסוגיין. אבל במ"ר דברים ובירושלמי פ' ח"ש מבואר דקאי על מעילה לחשוב. ועיין תוס' סוטה דף ל"ט ע"א ד"ה כל וכ"ש:

ואע"פ שאין מביאין את המוגמר אלא לאחר סעודה · וכבר ברכו ברכת המזון ויש הפסק בין יין למוגמר :

ורב ששת אמר אינו פוטר, ורב נחמן אמר פוטר, וכל תלמידי דרב וכו' · וגרסה דהלכה כתלמידי דרב, דרב ששת קאי כותייהו והלכתא כותיה דר"ל בדיני *וכרב ששת בתיסורי' ואע"ג דקי"ל דרב ושמואל הלכה כרב בתיסורי' שאני הכא דכל תלמידי דרב פליגי עליה מסתמא כך שמעו מרב מיהו אין לנו לריכין לאוקמו פסק דאין לנו מוסכין ידינו מן הפה כלל. ונראה דיין שלפני סעודה פוטר את היין שבתוך הסעודה אע"ג דפסקינן הכא דיין שבתוך הסעודה אינו פוטר יין דלאחר הסעודה שאני הכא דהא דאמר לעברות וזה לשתות, אבל זה לשתות וזה פוטר שפיר קאמר יין שלפני הסעודה פוטר שבתוך הסעודה. ומה דנקט שבתות וי"ט לאו דוקא דה"ה אם קבעו סעודה על היין בשאר ימות המול. ואם הביא אדם יין לפני הסעודה לשתות בתוך הסעודה פשיטא דיין דלפני סעודה פוטרו כיון דדעתיה למשתי, וכן יין של קידוש פוטר יין שבתוך הסעודה וכן הבדלה אם הביא על שלחנו להבדיל דפוטר יין שלאחרי כן שבתוך הסעודה, ושבתות וי"ט לאו דוקא ולא אתא למעוטי אלא נמלך, ואפילו אתא ל"ל דדוקא נקט שבתות וי"ט מ"מ יש לומר ה"מ לענין שבת לפטור יין שלאחר המזון שהוא אחר שמסכו ידיהם מן הפת שאין רגילות לקבוע לשתות יין לאחר המזון בקביעות אלא בשבתות וימים טובים ולא בשאר ימים אבל לענין לפטור יין שבתוך המזון ברגילות לשתות, ולא אפילו בשאר ימים פטר ליה יין שלפני המזון אע"פ דזה לשתות וזה לברות דעד כאן לא מיבעיא לן אלא אי לברות דלא חשיב מפיק לשתות אבל לשתות דחשיב אפי' דהייני יין שלפני המזון פשיטא דפוטר יין לברות וכן משמע נמי בערבי פסחים (דף קא.) גבי שקדשו בב"ה דר' יוחנן אמר אף ידי יין נמי יצאו ואין צריך לחזור ולברך על היין שבתוך הסעודה אע"ג דקדשו שלא במקום סעודה ס"ל לרבי יוחנן מדילאו ידי קידוש מידי יין נמי יצאו ואף על גב דליתוהב רבי יוחנן הייבו דוקא בשיטי מקום, ס"ל גרלה מסם דה"ה להבדלה דאין לחלק בין הבדלה לקידוש ולאפוקי מהני דחולקין ואמרי דוקא קידוש פוטר משום דאין קידוש אלא במקום סעודה אבל יין של הבדלה לא פטר אפילו הבדיל לאחר נמילה דהכי מיירי הא דפסקינן דיין שלפני המזון פוטר היין שבתוך המזון דכבר נטל ידיו והכי משמע בסמוך מתוך הברייתא "כילד סדר הסבה וכו'" מיהו גרלה כיון דנטל ידיו ודעתו לאכול ולשתות שם פוטר אפילו הבדלה כדפרים מהתם דערבי פסחים ועוד דלא גרע יין הבדלה מיין שלפני הסעודה דפטר ומיהו יש שמחמירין להבדיל קודם נטילת ידים לאפוקי דפשיטא מפלוגתא דאו ולאי לריך לברך אחריו ברכה מעין שלש ולא פטר יין שבתוך המזון מהו שיפטור יין שלאחר המזון . ומיירי דלא הוה להו יין לפני המזון : **הסבו** אין, לא הסבו לא · *תימה אמאי מקשה מדיוקא *ותקשי ליה מרישא בהדיא דקתני "היו יושבים מברך כל אחד לעצמו" ל"ל דאי מרישא הוה אמינא דלא הסבו לא מברכי אלא אחד אחד אבל אם הסבו אחד מברך לכולם אמינא דלא הוה אמינא דלא הוה אמינא דלא הוה

אהדדי קרעיה לאחוריה. קרע שקרע בהספד רבו החזיר החלוק לאחוריו ומה שלאחור לפניה כדי לקרוע קרע אחר להראות אבל עכשיו כיום המיתה על שהיו מריבים להורותה ואין יודעים להורות: רמי להו רו'. כדרמינן לעיל וע"כ מבעי ליה לאוקומי ברייתא בהכי וקתני אחד מברך לכולם דקביעות הוא: הביאו להם מים. כך היו רגילים: טוטל ידו אחת. לקבל בה מים ששותה לפני המזון: עלו. על המטות והסבו: חוזר וטוטל ב' ידיו. שצריך לאכול בשתיהן: אע"פ שכל אחד ואחד ברך לעצמו. צריכין עוד ברכה שאין ברכה ראשונה פוטרתו שאין הראשון קרוי שלפני המזון שאינו במקום סעודה והאי בתרא הוא יין שלפני המזון: אחד מברך לכולן. דכיון דהסבו הוקבעו: קשיא ריישא. דקתני כל אחד ואחד מברך לעצמו: שאני אורחין דדעתייהו למיעקר. סופן למיעקר ולעלות ולהסב במקום אחר שאין זה מקום המסיבה אלא כאן ישבו עד שיתכנסו כל הקרואים וברך בעלי בתים עשירים היה לזמן לסעודתם אורחים עניים להכי קרי להו אורחים והא דאמר רב יין לא בעי הסבה אלא בעמא שלא בשעת סעודה קאמר או בשעת סעודה ובמקום סעודה: הואיל ואין בית הבליעה פנוי. ואין לב המסובין אל המברך אלא לבלוע: מכלל דאיכא עדיף מיניה. ואפ"ה כיון דאתחיל בחדא עדיף לאיתגלי: הטוטל ידיו תחלה. במים אחרונים הוא מזומן לברכה: חזייה. רבי חייא לרב: דהוה מרתתא. שמא ראה ידי מלוכלכות או שמא הארכתי באכילה יותר מדאי: עיין בברכת מזונא קאמר לך. כאן נתן לך רשות לברך בהמ"ז שהטוטל ידיו תחלה הוא מברך: על הריח. של מוגמר: תמרקני. קיטור העשן שמתמר ועולה: הא לא ארח. לא הריח בו עדיין ולא נהנה: מברכין עליהן בורא עצי בשמים. ואע"פ שנשרף ואינו בעין אלא שהתימור עולה: חוץ ממושק. מוגמ"א בלע"ז: שהוא מן היה. מן הרעי של היה: מיתיבי אין מברכין בורא עצי בשמים לאפרסמון. שהעץ עצמו בא לפניו: של בית רבי ושל בית קיסר. נקט האי משום שאינו מצוי אלא בבית מלכים ובעלי גדולה: ועל ההדס שבכל מקום. וה"ה לכל הדומה להם שהעץ עצמו מריח בלא שרפה אלא דהדס שכיח ודברו חכמים בהווה בכל מקום ומוגמר לא מברכין אלא בורא מיני בשמים: משמא דאפרסמתא מתי מברכין. על ריחו: שמן ארצנו. שהיה גדל ביריחו ועל שם הריח היתה נקראת יריחו והוא פגם האמור בספר יחזקאל (כ"ז) יהודה וא"י המה רוכליך בחיטי מנית ופנג וכו' כך ראיתי בספר יוסף בן גוריון: בר מיניה דרב יהודה. אל תביא לי ראיה מדבריו בזו: בשרפה קושטא: משמא בשישא. שמן שבו טמון הקושט והשמן מריח מן הבושם שבתוכו: לא. הואיל ואין נראה לעיניו אלא השמן: משמא מחינה. שמחנו בו בשרפת סמלק

אהדדי קרעיה לאחוריה וקרע קריעה אחרינא אמר נח נפשיה דרב וברכת מזונא לא גמרינן עד דאתא ההוא סבא רמא להו מתניתין אברייתא ושני להו כיון דאמרי ניזיל וניכול לחמא בדוך פלן כהסבו דמי: הסבו אחד מברך: אמר רב לא שנו אלא פת דבעי הסבה אבל יין לא בעי הסבה ור' יוחנן אמר אפילו יין נמי בעי הסבה אינא דאמרי אמר רב לא שנו אלא פת דמהניא ליה הסבה אבל יין לא מהניא ליה הסבה ורבי יוחנן אמר אפילו יין נמי מהניא ליה הסבה מיתיבי *כיצד סדר הסבה אורחין נכנסין ויושבין על גבי ספסלין ועל גבי קתדראות עד שיכנסו כולם הביאו להם מים כל אחד ואחד נוטל ידו אחת בא להם יין כל אחד ואחד מברך לעצמו, עלו והסבו ובא להם מים אף על פי שכל אחד ואחד נטל ידו אחת חוזר ונוטל שתי ידיו בא להם יין אף על פי שכל אחד ואחד ברך לעצמו אחד מברך לכולם להאיך לישנא דאמר רב לא שנו אלא פת דבעי הסבה אבל יין לא בעי הסבה קשיא רישא? שאני אורחין דדעתייהו למיעקר ולהאיך לישנא דאמר רב לא שנו אלא פת דמהניא ליה הסבה אבל יין לא מהניא ליה הסבה קשיא סיפא? *שאני התם דמנו דקא מהניא ליה הסבה לפת מהניא ליה הסבה ליין: בא להם יין בתוך המזון: *שאלו את בן זומא מפני מה אמרו בא להם יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו, לאחר המזון אחד מברך לכולם? אמר להם הואיל ואין בית הבליעה פנוי: והוא אומר על המוגמר כו': מדקתני "והוא" אומר על המוגמר מכלל דאיכא עדיף מיניה? ואמאי הואיל והוא נטל ידיו[ח] תחלה באחרונה) מסייע ליה לרב דאמר רב חייא בר אשי *אמר רב יהונטל ידיו תחלה *באחרונה הוא מזומן לברכה. *רב ורבי חייא הוו יתבי קמיה דרבי בסעודתא א"ל רבי לרב קום משי ידך. חזייה דהוה מרתת אמר ליה רבי חייא: *בר פחתי, עיין בברכת מזונא קאמר לך: אמר רבי זירא אמר רבא בר ירמיה מאימתי מברכין על הריח? משתעלה תמרתו א"ל רבי זירא לרבא בר ירמיה והא לא קא ארח? אמר ליה ולטעמיך המוציא לחם מן הארץ דמברך והא לא אכל אלא דעתיה למיכל הכא נמי דעתיה לארוחי. אמר רבי חייא בריה דאבא בר נחמני אמר רב חסדא אמר רב ואמרי לה אמר רב חסדא אמר זעירי כל המוגמרות מברכין עליהן בורא עצי בשמים חוץ מן המושק שמן חיה הוא שמברכין עליו בורא מיני בשמים מיתיבי אין מברכין בורא עצי בשמים אלא על אפרסמון של בית רבי ועל אפרסמון של בית קיסר ועל ההדס שבכל מקום אמר ליה רב חסדא לרב יצחק האי משתא דאפרסמון מאי מברכין עליה? א"ל הכי אמר רב יהודה בורא שמן ארצנו א"ל בר מניה דר' יהודה דחביבא ליה ארץ ישראל לכולי עלמא מאי? א"ל הכי אמר רבי יוחנן בורא שמן ערב אמר רב אחא בר אחבה האי משתא מבורכין עליה בורא עצי בשמים מבישא לא ורב כהנא אמר אפילו משתא כבישא אבל משתא טחינא לא נהרדעי אמרי אפי' משתא טחינא אמר

[ועי' מ"ש פוס' פסחים קמו. ד"ה כל שעיטוטו כו' ותו' מגילה יח: ד"ה הטוטל]

קכב א מיי' פ"ח מהל' ברכות הל"ב סמג עשין כט טור ש"ע סי' קצד סוס"ע לא"מ סימן ריג סעיף ג:

קכד ב מיי' פ"ד מהל' ברכות הלכה יב סמג שם טוס"ע לא"מ סי' קצד סעיף ח:

קכה ג מיי' פ"ז מהל' ברכות הלכה יב סמג שם טוס"ע לא"מ סי' קפא סעיף ו:

קכו ד מיי' פ"ט מהל' ברכות הל' ב סמג עשין כב טור ש"ע סי' רטו סעיף ב: שם טוס"ע לא"מ סימן רטו סעיף יב:

קכז ה מיי' שם טוס"ע שם סעיף יג:

קכח ו מיי' שם והל' ח טוס"ע שם סעיף כ:

קכט ז מיי' שם הלכה ג טוס"ע שם סעיף ד:

קל ח מיי' שם טוס"ע שם סעיף ה:

נוסחא

ברכת הריח

1. מאימתי מברכין על הריח

2. ברכות טונות הריח

מהרנה (דף יח:ב)

◇ איטא טונא

מהרנה

דאות בדנין קושט ושמן טבו שמן הקושט

עין משפט נר מצוה

הגהות הגר"א

[ח] גמ' (ואמאי הואיל והוא נטל ידיו באחרונה) נמחק:

גליון הש"ס

גמ' שאני התם דמנו דקא מהניא ליה הסבה. עי' לעיל דף ל"ט ע"ב ברש"י ד"ה דקא מהניא ליה הסבה. ד"ה מנו:

כל אחד טוטל ידו אחת. מפני *כבוד הברכה ולא דמי לטוטל ידיו לפירות דהוי מגסי הרוח כיון שאינו טוטל שתי ידיו: בא להם יין וכו'. אע"ג דיין שלפני המזון פוטר יין שלאחר המזון כ"ש זה שלפניו הוא שאני הכא כיון שעלו להסב הוי שנוי מקום ולריך לברך: דואיל ואין בית הבליעה פנוי. וי"מ כשאומר סברי מורי והם מניחין לאכול כדי לשמוע הברכה ולעטות אמן שיהיו פטורים וכן משמע בירושלמי גבי הך ברייתא ה"מ בתורתן אבל בבעל הבית פטור מפני שהכל פוטים אלא בעל הבית הני רבי חייא לף בעל הבית בתוך ביתו ואין נראה לרבינו אלחנן דכיון שתקנו חכמים שיברך כל אחד לעצמו אינו יולא כלל בברכת חבירו וגם שלא תחלוק בין פטוי לשאינו פטוי דאתי למטעי והטוב והמטיב יש מפרש שפטור לאחרים לכולי עלמא דהכי משמע הטוב לעצמו והמטיב לאחריני הסם שוהים ממנו ורבינו יחיאל היה אומר דלא היא דשייך נמי אין בית הבליעה פנוי ולא פליג בין הטוב ובין ברכת היין דמשום האי טעמא הטוב לדידיה ומטיב לאחריני אינו פומר אחרים דהא המטיב שייך אפי' שלא בפני המטיבין לו כדאמרי' לקמן בפרק הרואה (דף נח:) אמרו לו ילדה אשתך זכר אומר ברוך הטוב והמטיב הטוב לדידיה והמטיב לאשתו אע"ג דאין אשתו אצלו אבל צריך עיון קלת מהבדלה שאנו מבדילין ומומדים היאך אנו פוטרין זה את זה מיין ומהבדלה אחרי שאין אנו יושבים ולא מסובין ושמא י"ל מתוך שקובעין עצמן כדי לצאת ידי הבדלה קבעי נמי אכולה מילתא ולכך נאה וטוב למבדיל וגם לשומעים שיסבו בשעת הבדלה שאז יהיה נראה כקבע ופוטר לותם: כל המוגמרות מברכין עליהן בורא עצי בשמים. אע"פ שנשרפו ואין עצי בשמים בעין: ועל ההדס שבכל מקום. בעל הלכות גדולות לא גרים היובתא ומשני תנא הדס וכל דומי ליה כלומר שעיקרו לריח לאפוקי תפוחים וחבושים שאין עיקרן לריח אלא לאכול ומי שהולך בבית שיש שם בשמים ויש שם מיני בשמים שמריח בהן ומספקא ליה לי ממין עץ לי ממין אדמה הוא יש מפרשים שמברך שהכל היה בדברו דעל טולן אם ברך שהכל יצא והרב רבינו משה מקולי היה אומר שיברך בורא מיני בשמים: משדא כביאא. פי' ר"ח שמעצו מרבותיו שבושמין שומשמין וורד ועצי בשמים זמן מרובה וקולטין השומשמין ריח של בשמים וסוחטים ומוחצים אותם ויש בו ריח של בשמים ומשמא מחינה קרוב לומחינתו נותנים עליהם עצי בשמים ואינו קולט כל כך הריח: שמן

[ועי' מ"ש פוס' פסחים קמו. ד"ה כל שעיטוטו כו' ותו' מגילה יח: ד"ה הטוטל]

קכב א מיי' פ"ח מהל' ברכות הל"ב סמג עשין כט טור ש"ע סי' קצד סוס"ע לא"מ סימן ריג סעיף ג:

קכד ב מיי' פ"ד מהל' ברכות הלכה יב סמג שם טוס"ע לא"מ סי' קצד סעיף ח:

קכה ג מיי' פ"ז מהל' ברכות הלכה יב סמג שם טוס"ע לא"מ סי' קפא סעיף ו:

קכו ד מיי' פ"ט מהל' ברכות הל' ב סמג עשין כב טור ש"ע סי' רטו סעיף ב: שם טוס"ע לא"מ סימן רטו סעיף יב:

קכז ה מיי' שם טוס"ע שם סעיף יג:

קכח ו מיי' שם והל' ח טוס"ע שם סעיף כ:

קכט ז מיי' שם הלכה ג טוס"ע שם סעיף ד:

קל ח מיי' שם טוס"ע שם סעיף ה: